Âdem aleyhisselamın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Tevessül Etmesi Hadisi ve «Sizi O'na yaklaştıracak vesile arayın» Âyetinin Tefsiri

حديث توسل آدم بالنبي وتفسير: {وابتغوا إليه الوسيلة}

[Türkçe - Turkish - تركي]

şeyh Muhammed Salih el-Muneccid

الشيخ محمد صالح المنجد

Terceme: IslamQa
koordinasyon: Sitesi Islamhouse

ترجمة: موقع الإسلام سؤال وجواب
تنسيق: موقع IslamHouse.com

2013 - 1434
IslamHouse.com

Âdem aleyhisselamın Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile Tevessül Etmesi Hadisi ve «Sizi O'na yaklaştıracak vesile arayın» Âyetinin Tefsiri

Sizden Allah Azze ve Celle'nin «Ey iman edenler! Allah'tan korkun; sizi O'na yaklaştıracak vesile arayın.» (Maide: 35) âyetini tevessülde sofilere bir reddiye olması için tefsir etmenizi rica ediyorum. Onlardan bazıları bu âyeti, peygamberler ve evliya ile tevessülün caiz olduğu şeklinde tefsir etmişlerdir. Âdem aleyhisselamın hata yaptığı hadisine gelince, onlar: Beyhaki, hadisin sahih olduğunu söyledi, diyorlar. Zehebi'de bu kitabı övmüştür.

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Birinci olarak: Âdem aleyhisselamın suç işlemesi ve Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ile tevessülde bulunması hadisi uydurma olup, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve Âdem aleyhisselam adına uydurulmuş bir yalandır.

Bunun açıklaması (34715) numaralı sorunun cevabında geçti. Orada ilim ehlinden bunun yalan olduğuna dair açıklamaları naklettik. O âlimlerden bir tanesi de İmam Zehebi'dir. -Allah ona rahmet etsin-

Beyhaki -Allah ona rahmet etsin- bu hadisi "Sunen" adlı kitabında rivayet etmemiştir. Bunu "Delâilun-Nubuvvve" adlı kitabında rivayet etmiş ve onun "zayıf" olduğunu söylemiştir. Hadisin bir bölümünü zikrettikten sonra şöyle demiştir: "Bunda Abdurrahman ibnu Zeyd ibnu elsem teferrüt etmiştir. O da zayıftır."

Hadisin metninin batıl ve kabul edilmez olduğuna işaret eden görüşlerden bir tanesi de şudur:

Âdem aleyhisselamın Allah Azze ve Celle'nin onunla tövbesini kabul ettiği duası, Allah Azze ve Celle'nin 'Araf Suresi'ndeki şu buyruğudur:

((قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ))

«O ikisi şöyle demişlerdi: "Rabbimiz! Biz kendimize zulmettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen, mutlaka hüsrana uğrayanlardan oluruz."» (‘Araf: 23)

İşte Âdem ve Havva’nın ettiği dua budur. Bu, sadece Allah Azze ve Celle’ye yapılan bir duadır. Allah’ın isim ve sıfatları ile tevessülde bulunmuş, içinde bulundukları hallerini zikrederek tevessülde bulunmuştur. Bu kelimeler, Âdem’in Rabbisinden aldığı sözler olup, onları söylemiş ve Allah da onun tövbesini kabul etmiştir. Allah Azze ve Celle’nin buyurduğu gibi:

((فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ))

«Bundan sonradır ki, Âdem Rabbından bazı sözler alıp (O’na yalvarmıştı da), O da onun tövbesini kabul etmişti. Zaten tövbeleri kabul ederek bağışlayan yalnız O’dur.» (Bakara: 37)

İkinci olarak:

((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ))

«Ey iman edenler! Allah’tan korkun; Sizi O’na yaklaştıracak vesile arayın ve O’nun yolunda cihad edin ki, kurtuluşa eresiniz.» (Maide: 35) Bu âyette gelen “el-vesile” lafzı, Allah Azze ve Celle’ye ulaştıran yol, demektir. Allah Azze ve Celle’nin sevdiği ve razı olduğu yoldan başka Allah’a ulaştıran başka bir yol yoktur. Bu da ancak O’na itaat etmek ve günahtan kaçınmakla mümkün olur.

İbnu Kesir -Allah ona rahmet etsin- şöyle dedi:

“Allah Azze ve Celle mümin kullarına takvayı emrediyor. O ise, O’nun taati ile bir araya gelince ondan kasıt haramlarından uzak durmak ve yasaklarını terk etmektir. Allah Azze ve Celle ondan sonra: «Sizi O’na yaklaştıracak vesile arayın» buyurmuştur. Sufyan es-Sevri, Talha’dan, O da ‘Atâ’dan bildirdiğine göre İbnu Abbâs şöyle dedi: “Yani buradaki tevessül, yakınlaşmak manasına gelir.” Mucahid, Ebu Vâil, Hasan Basri, Katâde, Abdullah ibnu Kesir, Suddî, İbnu Zeyd ve başka biri bunu söylemiştir. Katâde şöyle dedi: “Yani Allah Azze ve Celle’ye itaat ederek ve razı oldukları ile amel ederek yakınlaşın.” İbnu Zeyd de şöyle dedi: “Onlar, Allah’a dua edip kendilerini Rablerine yaklaştıracak vesile ararlar.” İmamların

söyledikleri işte budur ve bunda tefsirciler arasında görüş ayrılığı yoktur.

"Vesâil" ve "vesile" kendisi ile maksuda ulaşmaktır. (İbnu Kesir'in sözleri burada bitti.) [İbnu Kesir Tefsiri: 2/53,54]

Şankiti -Allah ona rahmet etsin- şöyle dedi:

"Şunu çok iyi bil ki, âlimlerin çoğunluğu buradaki vesileden muradın Muhammed sallallahu aleyhi ve sellemin getirdikleri doğrultusunda Allah Azze ve Celle'ye ihlas ile, O'nun emirlerini yerine getirmek ve yasakladıklarından kaçınmak suretiyle Allah Azze ve Celle'ye yakınlaşmaktır. Çünkü bu yol, Allah'ı razı etmedeki ve katındaki dünya ve âhiret hayrını elde etmedeki tek yoldur.

Vesilenin aslı ise, bir şeye yaklaşılan yoldur. Ona ulaşmanın tek yolu da âlimlerin ortak görüşüne yani icmasına göre Allah'ın sevdiği ve razı olduğu Salih ameldir. Çünkü Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme uymaktan başka Allah'a bir vesile yoktur. Vesile'den muradın bu olduğuna dair açıklayıcı birçok âyet vardır. Allah Azze ve Celle şöyle buyurdu:

((وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ ٱلرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَانتَهُواْ))

«Rasûl size neyi vermiş ise onu alın, sizi neyden de sakındırmış ise ondan uzak durun.» (Haşr: 59/57)

((قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَاتَّبِعُونِى))

«(Ey Muhammed!) De ki: Şayet Allah'ı seviyorsanız bana tabi olun.» (Âli İmrân: 3/31)

((قُلْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ))

«(Ey Muhammed!) De ki: Allah'a itaat edin, Rasûlüne itaat edin.» (Nur: 24/54)

Bunlar gibi daha birçok âyet vardır. İbnu Abbas'tan -Allah ondan ve babasından razı olsun- rivayet edildiğine göre, O, vesileden muradın, ihtiyaç olduğunu söylemiştir.

İbnu Abbas'tan rivayet edilen bu sözün manası: «Siz O'na yaklaştıracak vesile arayın» Yani, hacetinizi, ihtiyacınızı Allah'tan isteyin, demektir. Çünkü yalnızca Allah Azze ve Celle tek başına

onu vermeye güç ve kuvvet sahibidir. Bu manayı açıklayan âyetlerden birisi de Allah Azze ve Celle'nin şu buyruğudur:

((إِنَّ ٱلَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ لاَ يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقاً فَابْتَغُواْ عِندَ ٱللَّهِ ٱلرِّزْقَ وَٱعْبُدُوهُ))

«Allah'ı bırakıp da sizin ibadet ettikleriniz, size hiçbir rızık vermeye muktedir değillerdir. Siz, rızkı Allah katında arayın; O'na ibadet edin.» (Ankebût: 29/17)

((وَٱسْأَلُواْ ٱللَّهَ مِن فَضْلِهِ))

«Allah'tan, O'nun lûtfunu isteyin.» (Nisa: 4/32)

Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurmuştur:

«إذا سألت فاسأل الله»

"Bir şey istediğin zaman yalnızca Allah'tan iste."

Sonra Şankîtî -Allah ona rahmet etsin- şöyle dedi:

"Gerçek şudur ki, vesilenin manası âlimlerin çoğunluğunun dediği gibi, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin getirdikleri doğrultusunda ibadette ihlâs ile Allah Azze ve Celle'ye yaklaşmaktır. İbnu Abbas'ın tefsiri de buna dahildir.

Çünkü Allah'a dua etmek, ihtiyaçların giderilmesi için Allah'a yalvarmak, Allah'ın rahmet ve rızasını kazanmadaki vesiledir ki, bu, ibadet çeşitlerinin en yücesidir.

Bununla şu gerçeği öğrenmiş oluyorsun ki, tasavvuf iddiasında bulunan cahillere tabi olan inançsız kişilerin birçoğu, âyette vesileden kastedilenin "şeyh" olduğunu ve onun kendileri ile Rableri arasında bir vesile olduğunu iddia etmişlerdir. Hiç şüphesiz o, cehalette ve körlükte kaybolmuş ve apaçık bir sapıklığa dalmıştır. Bu Allah Azze ve Celle'nin Kitabı ile oynamaktır. Yine bu , kâfirlerin küfrünün usulleri gereğince Allah'tan gayrisini vasıtalar edinmektir. Tıpkı Allah Azze ve Celle'nin şu Âyeti Kerime'sinde bunu açıkça beyan buyurduğu gibi:

((مَا نَعْبُدُهُمْ إِلاَّ لِيُقَرِّبُونَآ إِلَى ٱللَّهِ زُلْفَىٰ))

«"Biz onlara, ancak bizi Allah'a daha çok yaklaştırmaları için ibadet ediyoruz."» (Zumer: 39/3)

((وَيَقُولُونَ هَـٰؤُلَاءِ شُفَعَـٰؤُنَا عِندَ ٱللَّهِ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ ٱللَّهَ بِمَا لاَ يَعْلَمُ فِي ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَلاَ فِي ٱلأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ))

«(O müşrikler), Allah'ı bırakarak, kendilerine zararı da faydası da dokunmayan şeylere ibadet ederler ve "bunlar, Allah katında bizim şefâatçilerimizdir" derler. (Ey Muhammed! Onlara) de ki: "Siz, göklerde ve yerde olup da Allah'ın bilmediği bir şeyi mi O'na haber veriyorsunuz? Allah, onların şirk koştukları şeylerden münezzehtir ve çok yücedir."» (Yunus: 10/18)

Dini yaşamakla mükellef olan herkesin şunu çok iyi bilmesi gerekir ki, Allah'ın rızasına, Cennetine ve rahmetine ulaştıran yol, Rasûlü sallallahu aleyhi ve selleme uymaktır. Her kim bu yoldan çıkarsa, muhakkak o, kötü bir yola sapmıştır.

((لَّيْسَ بِأَمَـٰنِيِّكُمْ وَلا أَمَانِيِّ أَهْلِ ٱلْكِتَابِ مَن يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ))

«(Ancak bu cennete giriş) ne sizin boş hayallerinizle ve ne de kitap ehlinin boş hayalleriyle olur. Her kim bir kötülük işlerse, o yüzden cezalandırılır.» (Nisa: 4/123)

Burada açıklamasını yaptığımız "vesile" Allah'ın şu âyetindeki manası da budur:

((أُولَـٰئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ))

«Oysa onların (ilâh olarak) çağırdıklarından Allah'a en yakın olanı bile tâat ile Rablarına daha yakın olmak için vesile ararlar.» (İsra: 17/57)

Yine vesileden murad, Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellemin bize kendisine verilmesi için Allah'a dua etmemizi emrettiği cennetteki makam değildir. Biz Allah'a, Nebisi sallallahu aleyhi ve selleme o makamı vermesini umarız. Çünkü o sadece bir kul içindir ki, o kimsenin Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem olması temenni edilir." (Şeyh Şankîtî'nin muhtasar olarak alıntı yapılan sözleri burada bitti.) [Edvâul-Beyân: 2/86-88]

Allah Azze ve Celle en iyi bilendir.